

Uzaktan Eğitim Sürecinde Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Eba Canlı Ders Uygulamasına İlişkin Görüşleri*

Betül ARIKAN**¹ & Erdoğan KAYA²

Gönderilme Tarihi: 24 Mart 2023 Kabul Tarihi: 30 Mayıs 2023
DOI: 10.38015/sbyy.1270150

Öz:

2019 yılının son aylarında Çin'de meydana gelen koronavirüs salgını dünyaya yayılarak toplumun yaşam akışını bozmuş ve birçok alanı etkileyerek değişime neden olmuştur. Eğitim de etkilenen bu alanlardan biridir. Bu salgının eğitim üzerindeki en büyük etkisi; Dünyada okulların kapatılması ve yüz yüze eğitimin askıya alınmasıdır. Eğitimin aksamaması adına farklı yazılım türleri ve uygulamalar üzerinden uzaktan eğitim sistemi yürütülmeye çalışılmıştır. Türkiye de salgın sürecinde varolan teknolojik imkânları kullanarak öğretmen ve öğrencilerin internete erişim düzeylerine ve teknolojiyi kullanma becerilerine göre uzaktan eğitimi uygulamaya çalışmıştır. Bu süreçte alt yapısı güçlendirilmiş yapay zekâ tabanlı sosyal eğitim platformu olan EBA kullanılmıştır. Canlı ders uygulamasının platforma eklenmesiyle EBA, uzaktan eğitimin etkin aracı haline gelmiştir. EBA canlı ders uygulaması, öğretmenlerin öğrencileriyle eğitim faaliyetlerini uzaktan sürdürmelerine ve etkili iletişim kurmalarına olanak sağlayan bir ortamdır. Bu araştırmanın temel amacı, EBA canlı ders uygulamasını kullanan sosyal bilgiler öğretmenlerinin bakış açısıyla uzaktan eğitim sürecini değerlendirmektir. Bu süreçte öğretmen merkezli bir yaklaşımın uygulanması nedeniyle, yeni öğrenme-öğretme sürecinin planlanması, uygulanması ve uzaktan eğitim etkinliklerinin sosyal bilgiler dersine yansımalarının değerlendirilmesinde öğretmen görüşleri büyük önem taşımaktadır. Çalışmada, temel yorumlayıcı nitel desen kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu uzaktan eğitim döneminde Nevşehir ilinde görev yapan 17 Sosyal Bilgiler öğretmeni oluşturur. Araştırma verilerinin toplanmasında yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak, elde edilen veriler içerik analizi ile analiz edilmiştir. Bu analizler doğrultusunda EBA canlı ders uygulamasının; öğrenme-öğretme sürecinde kullanımı, sorunları, olumlu ve olumsuz yönlerine ilişkin çeşitli bulgulara ulaşılmıştır. Bu bulgulara göre; EBA canlı ders uygulamasının öğrenme-öğretme sürecinde kullanımının; Sosyal Bilgiler dersinin amaçlarına ulaşılmaması, konu ve kavram aktarımında sürekli tekrara ihtiyaç duyulması, soyut kavramların öğretiminde güçlükler, öğrenci ve öğretmenlerde motivasyon kaybı, bilinçsizlik gibi sebeplerle yeterli olmadığı görülmüştür. Buna ek olarak uzaktan eğitimin öğrenci ve öğretmenlerin sosyal yaşamına olumsuz etkileri Sosyal Bilgilerin tasarlanış amacına ters düşmektedir. Salgın süreci boyunca eğitim-öğretim faaliyetlerinin sürdürülmesi, zamandan ve mekândan tasarruf sağlanması, derslerin yüz yüze eğitime göre daha hızlı işlenmesi, ailenin süreçte aktif rol alması,

Atf:

Arıkan, B., & Kaya, E. (2023). Uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler öğretmenlerinin eba canlı ders uygulamasına ilişkin görüşleri. *International Journal of New Approaches in Social Studies*, 7(1), 97-122. <https://doi.org/110.38015/sbyy.1284562>

¹Anadolu Üniversitesi, Türkiye. Orcid ID: 0000-0001-5268-1213

²Anadolu Üniversitesi, Türkiye. Orcid ID: 0000-0002-3930-7937

*Bu çalışma, birinci yazarın yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

**Corresponding Author: betularikan@anadolu.edu.tr

EBA canlı ders uygulamasının olumlu yönleri arasında yer alır. Araştırma sonuçlarına göre; Öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde sosyalleşmesini sağlayacak ders etkinlikleri ve dijital materyaller tasarlanmalıdır. Yine bu süreçte bireylerin sosyal yaşamdaki sorumlulukları dikkate alınarak öğretmen-öğrenci-aile arasındaki iletişim güçlendirilmelidir.

Anahtar Kelimeler: EBA canlı ders uygulaması, sosyal bilgiler, uzaktan eğitim.

Abstract:

The coronavirus epidemic that occurred in China in the last months of 2019 has spread over the world, disrupting the life flow of society and causing change by affecting many areas. Education is one of these areas. The biggest impact of this epidemic on education; It is the closure of schools and the suspension of face-to-face education over the world. In order not to interrupt the education, a distance education system has been tried to be carried out through different software types and applications. Turkey has tried to implement distance education according to the internet access levels of teachers and students and their ability to use technology by using the existing technological opportunities during the epidemic process. In this process, EBA, an artificial intelligence-based social education platform with a strengthened infrastructure, was used. With the addition of the live course application to the platform, EBA has become an effective tool for distance education. The EBA live lesson application is an environment that allows teachers to maintain their educational activities remotely and communicate effectively with their students. The main purpose of this research is to evaluate the distance education process from the perspective of social studies teachers who use the EBA live lesson application. Due to the application of a teacher-centered approach in this process, teachers' opinions are of great importance in the planning and implementation of the new learning-teaching process and in evaluating the reflection of distance education activities on the social studies course. In the study, the basic interpretive qualitative design was used. The study group of the research consists of 17 Social Studies teachers working in Nevşehir during the distance education period. Using a semi-structured interview form to collect the research data, the obtained data were analyzed with content analysis. In line with these analyzes, EBA live lesson application; Various findings have been reached regarding its use, problems, positive and negative aspects in the learning-teaching process. According to these findings; The use of EBA live course application in the learning-teaching process; It has been observed that the Social Studies course is not sufficient due to reasons such as not achieving the objectives, needing constant repetition in transferring the subject and concept, difficulties in teaching abstract concepts, loss of motivation in students and teachers, and unconsciousness. In addition, the negative effects of distance education on the social life of students and teachers contradict the purpose of Social Studies. Continuation of educational activities during the epidemic process, saving time and space, teaching lessons faster than face-to-face education, the active role of the family in the process are among the positive aspects of the EBA live lesson application. According to the results of the research; Course activities and digital materials should be designed to enable students to socialize in the distance education process. Again, in this process, the communication between teacher-student-family should be strengthened by taking into account the responsibilities of individuals in social life.

Keywords: EBA live lesson application, social studies, distance education.

GİRİŞ

Salgın hastalıklar tıpkı göç, savaş, doğal afet, bilim ve teknolojideki hızlı gelişmeler gibi toplumun değişmesinde rol oynayan küresel bir etkiye sahiptir. Bu hızlı değişim, eğitim ve öğretim sürecini de büyük oranda etkilemiştir. Her değişim durumunda eğitimciler, kendi üzerine düşen görevi yerine getirme çabasına girerler. Bu bağlamda, eğitimin hem düzeni koruyan hem de çağın gerektirdiği değişim ve ilerlemeyi teşvik eden bir görevi yüklediği söylenilebilir. 2019 yılının sonlarında Çin’de ortaya çıkan Korona (Covid-19) adlı virüsün dünyaya yayılarak salgın haline gelmesiyle toplumun olağan yaşam düzenini bozup, tüm sektörlerde olduğu gibi eğitimde de krize neden olmuştur (Sarı & Sarı, 2020).

Salgının eğitim açısından önemli etkilerinden birisi de, 2019-2020 eğitim öğretim yılının bahar döneminde birçok ülkede okulların kapatılması sonucunda dünyada yaklaşık 1.6 milyar öğrencinin eğitiminin kesintiye uğraması olarak ortaya çıkmıştır. Türkiye’de ise durum 25 milyon öğrenciyi kapsamaktadır (UNESCO, 2020). Bu doğrultuda öğrencilerin eğitimlerinin

sekteye uğramaması için bazı ülkelerde çeşitli yazılım ve uygulamalar vasıtasıyla uzaktan eğitime geçiş yapılmıştır. Türkiye’de ilk Koronavirüs belirtisi taşıyan vakanın ortaya çıkmasıyla MEB (Milli Eğitim Bakanlığı) kısa vadeli uzaktan eğitim sistemine geçileceği duyurusunu kamuoyuyla paylaşmıştır.

“Uzaktan eğitim, öğrenci ile öğretmenin yüz yüze olmadan çeşitli iletişim araçları kullanılarak belli bir merkezden yapılan eğitim biçimidir” (Türk Dil Kurumu, 2019). Genel olarak ifade etmek gerekirse uzaktan eğitim, öğrenci ve öğretmen açısından zaman ve mekân kısıtlaması olmadan, onları bir mekanda buluşmaya zorlamadan öğrenme-öğretme sürecinin devam ettirilmesi için kullanılan bir sistemdir. Bilgi ve teknoloji alanındaki hızlı gelişmeler ile eğitim alanında dijital dönüşüm kendini hissettirmeye başlamış ve uzaktan eğitim uygulamaları önem kazanmıştır. Bu dönüşümün başarıya ulaşması, yalnızca teknolojik alt yapıyla değil zihinsel dönüşümün de gerçekleşmesi ile sağlanabilir (Bozkurt, 2020).

Türkiye de salgın sürecinde varolan teknolojik imkânları kullanarak öğretmen ve öğrencilerin internete erişim düzeylerine ve teknolojiyi kullanma becerilerine göre uzaktan eğitimi uygulamaya çalışmıştır. Bu sürecin eğitim tecrübesi dikkate alındığında; MEB tarafından ilk kez kullanıma açılan EBA TV, Eğitim Bilişim Ağı (EBA) yazılımı, öğretmenlerin bireysel çabalarıyla yürüttükleri senkron dersler ve Whatsapp, Youtube gibi uygulamalar vasıtasıyla sürdürüldüğü görülmektedir. Bu süreçte MEB tarafından uzaktan eğitim için yapılan senaryolar, araçlar ve internete erişim konusundaki çalışmaların eğitim sistemi açısından verimliliği ve eğitimde fırsat eşitliğinin ne ölçüde sağlandığı yeni eğitim politikası için merak konusu oluşturmaktadır (Çelik, 2020).

Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü, 2011 yılında FATİH projesinin temel bileşenlerinden biri olan eğitsel içeriği sağlamak ve yönetmek kapsamında EBA’yı zamana ve mekâna bağlı kalmadan her yerde kullanılabilen, çevrimiçi, yapay zekâ tabanlı eğitim yazılımı olarak tasarlamıştır (Kartal, 2017). Koronavirüs salgınının ortaya çıkması, uzaktan eğitim kavramını tekrar popüler hale getirmiştir. Bu süreçte 13.04.2020 tarihinde kullanıma açılan EBA canlı ders uygulaması, öğretmenlerin öğrencileriyle derslerini uzaktan yürütmesine olanak tanıyarak onlarla etkileşim kurabilmesini sağlamıştır (MEB, 2020).

Günümüz dünyasında meydana gelen bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmelerle eğitimde etkili teknoloji entegrasyonunu sağlamak önemli bir gereklilik olarak ortaya çıkmıştır. Teknoloji entegrasyonunun eğitime fayda sağladığı çeşitli araştırmalar tarafından ileri sürülmüştür (Hefaner, 2004; Karaca, 2018; Karakuş & Karakuş, 2017; Kaya, 2008; Whithworth & Berson, 2003). Aynı zamanda bunun öğrencilerde motivasyonu artırarak kalıcı öğrenmeye yol açabileceği düşünülmektedir. Teknolojinin sağlamış olduğu web siteleri, programlar, dijital araçlar ve uygulamalar sosyal bilgiler öğretimine yeni bir anlayış kazandırarak farklı öğrenme ortamı sunarlar (Tarma, Kılıç & Aydın, 2019). Koronavirüs salgınının neden olduğu krizin etkileriyle uzaktan eğitim sistemine geçiş yapılmıştır. Sosyal Bilgiler eğitimi de bu süreçte; öğrenme-öğretme faaliyetlerin yetersizliği, ölçme ve değerlendirmeye yönelik sorunlar, alt yapı ve donanım eksikliği, iletişimsizlik gibi çeşitli problemlerle karşı karşıya kalmıştır (Coşkun Keskin vd., 2021; Çakmak & Kaçar, 2021; Elçi & Tünkler, 2022; Keleşoğlu, Kartal & Koçer, 2023; Nikou & Maslov, 2021). Sosyal Bilgiler eğitiminin asıl amacı iyi vatandaş yetiştirmektir. Ancak bu ders temelde çağın gerektirdiği bilgi, beceri ve değerlerle bireyleri donatarak onları topluma hazırlama amacı taşır.

Günümüz teknoloji toplumunun bilgiyi kullanan, düşünen, araştıran, soru soran, problem çözen, bilim ve teknolojik gelişmeleri yakından takip eden bireylere ihtiyacı vardır. Gerekli becerilerin kazandırılması, eğitimin, toplumun ve ailenin görevidir. Söz konusu becerilerin öğrencilere kazandırılmasında önemli görülen derslerden biri de Sosyal Bilgilerdir. Sosyal Bilgiler; tarih, coğrafya, ekonomi, hukuk, felsefe, sosyoloji, psikoloji, arkeoloji ve antropoloji gibi disiplinleri bünyesinde barındıran bir toplu öğretim dersidir (Hayırsever & Kısakürek, 2014). Sosyal Bilgiler dersi söz konusu sosyal bilimlere dayalı bir tasarım ürünüdür. Bireylerin topluma uyumu veya sosyalleşmelerini gerçekleştirmek amacıyla, ilerlemeci eğitim felsefesine dayalı olarak tasarlanmıştır. Piaget'e göre eğitimin asıl görevi bireyin yaşadığı sosyal çevresine uyumunu sağlamaktır. Sosyal Bilgiler eğitimi de zaman ve mekân bağlamının gerektirdiği koşullara uygun bireyleri yetiştirmek ve onların topluma etkin bir biçimde uyum sağlamasını hedeflemektedir (Kaya, 2021). Bu doğrultuda uzaktan eğitim sürecinde Sosyal Bilgiler eğitimi ile öğrencilere kazandırılması hedeflenen kazanımların ne şekilde ve nasıl bir biçimde kazandırılabilirliğinin belirlenmesinde yarar vardır.

Teknolojinin eğitime sunmuş olduğu olanaklardan biri olan EBA yazılımı, uygulamaya konulduktan bu zamana kadar öğrenme-öğretme sürecinde öğretmen ve öğrenciler tarafından kullanılmaktadır. Bazı araştırmalara göre içerik yetersizliği, alt yapı ve teknoloji sorunları haricinde öğretmenlerin geneli bu eğitim platformunu faydalı olarak değerlendirmişlerdir (Alper, 2020; Bozkurt, 2020; Can & Günbayı, 2021; Doğan & Koçak, 2020; Fidan, 2020; Sarışık, Sarışık & Tuğra, 2021; Uşun, 2020; Uyar, 2020). Salgınla başlayan uzaktan eğitim döneminde, EBA canlı ders uygulamasının kullanımındaki yoğunluk nedeniyle öğretmen ve öğrencilerin deneyimi daha da artmıştır. Ancak alanyazın tarandığında doğrudan uzaktan eğitim ve Sosyal Bilgiler eğitimi üzerine yapılmış çalışma sayısının kısıtlı olduğu söylenilebilir (Akgül & Oran, 2020; Atubi & Obro, 2020; Calımlım vd., 2021; Ezer & Aksüt, 2021; Uyar, 2020). Bundan dolayı uzaktan eğitim sürecinde Sosyal Bilgiler dersinin işleyişinin nasıl devam ettiği öğrenilmeye çalışılmıştır. Salgın nedeniyle mecbur kalınan uzaktan eğitim sürecinde yaşanan Sosyal Bilgiler eğitimindeki uygulama ve aksaklıklar, araştırmanın problem durumunu oluşturmuştur. Bunların EBA canlı ders uygulamasıyla aşılmaya çalışılması araştırmacıları, öğretmen görüşlerine dayalı olarak problemin nasıl çözülmeye çalışıldığının belirlenmesine yönlendirmiştir. Bir başka anlatımla araştırmanın temel amacı “öğretmen görüşlerine dayalı olarak EBA canlı ders uygulamasının Sosyal Bilgiler eğitimindeki işlevselliğini belirlemektir”.

Araştırmanın Amacı

Eğitimde istenilen başarıya ulaşma konusunda günümüz teknolojisi ciddi fırsatlar sunmaktadır. Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü, FATİH Projesiyle eğitimde bilgi ve iletişim teknolojileri araçlarının etkin kullanılmasını ve fırsat eşitliğinin sağlanmasını amaçlayan, dijital içeriklerinde yer aldığı EBA platformunu oluşturmuştur. EBA kurulduğundan beri, yeni uygulamalarla zaman içerisinde gelişerek en yoğun kullanım dönemini Koronavirüs salgını sürecinde yaşamıştır. Söz konusu süreçte öğretmenler EBA'nın kullanımını konusunda önemli deneyimlere sahip olmuştur. Bundan dolayı çalışmanın temel amacı; “Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde EBA Canlı Ders uygulamasına yönelik görüşlerini belirlemek ve uygulamaya ilişkin bir değerlendirme yapmak” olarak belirlenmiştir. EBA canlı ders uygulamasının Sosyal Bilgiler eğitimindeki işlevselliğinin belirlenmesinde ve ilerleyen süreçte MEB'in uzaktan eğitime yönelik planlamalarının oluşturulmasında öğretmen görüşlerinin önemli bir veri kaynağı olduğu düşünülmektedir. Yukarıdaki temel amaç çerçevesinde şu alt amaçlar belirlenmiş ve araştırmada bunlara yönelik veri toplanmaya çalışılmıştır:

1. Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin EBA canlı ders uygulamasında dersi planlamaya yönelik görüşleri nelerdir?
2. EBA canlı ders uygulamasının, öğrenme-öğretme sürecinde kullanımına yönelik Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?
3. Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin EBA canlı ders uygulamasında dersin işlenmesi sürecinde kullandıkları yöntem, teknik ve dijital araçlar nelerdir?
4. Sosyal Bilgiler öğretmenleri, EBA canlı ders uygulamasında ders işlerken hangi sorunlarla karşılaşmaktadır?
5. Sosyal Bilgiler öğretmenleri, EBA canlı ders uygulamasını nasıl değerlendirmektedir?
6. Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin EBA canlı ders uygulamasına yönelik önerileri nelerdir?
7. Sosyal Bilgiler öğretmenlerine göre EBA canlı ders uygulamasının yüz yüze eğitimde kullanım durumu nasıldır?

YÖNTEM

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde EBA canlı ders uygulamasına yönelik görüşlerini belirlemek ve uygulamaya ilişkin bir değerlendirme yapmak amacıyla çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden temel yorumlayıcı nitel desen kullanılmıştır. Temel yorumlayıcı nitel desen, bireylerin yaşamlarını ve deneyimlerini nasıl anlamlandırdıklarını keşfetmeye yöneliktir. Yorumlamacı kuramın temeli, ilgili çalışma grubu ile bir veya daha fazla ortamda derinlemesine, yoğun, uzun süreli etkileşimlere dayanır. (Glesne, 2015). Bu anlamda çalışmada MEB'in uzaktan eğitim sürecinde uygulamaya koyduğu EBA canlı ders uygulamasına yönelik Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin görüşlerinin neler olduğu yorumlayıcı bir biçimde anlaşılmasına çalışılmıştır.

Çalışma Grubu

Çalışma grubu oluşturulurken amaçlı örneklem türlerinden kolay ulaşılabilir durum örnekleme seçilmiştir. Nitel araştırmalarda yapı gereği araştırılan konu ve elde edilen sonuçlar duruma özgüdür. Kolay ulaşılabilir durum örnekleme diğer örneklem yöntemlerinin kullanılmasının mümkün olmadığı durumlarda yaygın olarak tercih edilir (Yıldırım & Şimşek, 2018). Araştırmada bu yöntemin tercih edilmesinin nedeni; araştırmanın gerçekleştirilmesinin salgın sürecine denk gelmesi, katılımcılara kolay ulaşabilmek, araştırmaya hız ve pratiklik kazandırmaktır. Bundan dolayı araştırmanın çalışma grubu uzaktan eğitim süreci, 2020-2021 eğitim-öğretim dönemi Nevşehir ili devlet okullarında çalışan 17 Sosyal Bilgiler öğretmeninden oluşmaktadır. Çalışma grubu oluşturulurken öğretmenlerin araştırmaya katılımı tamamen gönüllülük esasına bağlı olarak ve katılımcıların onayı alınarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmada katılımcıların isimleri gizli tutularak, katılımcılara farklı kod isimler verilmiştir. Çalışmanın örneklem grubunda bulunan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin demografik özellikleri Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Örnekleme de yer alan sosyal bilgiler öğretmenlerinin demografik özellikleri

Cinsiyet	Kişi Sayısı
Kadın	11
Erkek	6
Yaş	
30-40yaş	7
41-50yaş	9
51+yaş	1
Hizmet Yılı	
1-10yıl	2
11-20 yıl	9
21-30yıl	6
Eğitim Durumu	
Lisans	14
Yüksek Lisans	13
Görev Yeri	
Köy	4
İlçe	8
İl	5
Hizmet İçi Eğitim Durumu	
Aldım	8
Almadım	9

Tablo 1’de görüldüğü üzere araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin on biri kadın, altısı erkek olmak üzere toplam 17 kişidir. Örnekleme de bulunan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin yaşlarına bakıldığında; yedisi 30-40 yaş aralığında, dokuzu 41-50 yaş aralığında, bir öğretmenin de 51 ve üzeri yaşta olduğu görülmektedir. Ayrıca örnekleme de yer alan katılımcıların hizmet yıllarına bakıldığında iki öğretmenin 1-10 yıl, dokuz öğretmenin 11-20 yıl ve altı öğretmenin 21-30 yıl hizmetinin olduğu görülmektedir. Örneklem grubundaki öğretmenlerin mezuniyet durumlarına bakıldığında; on dört öğretmen lisans üç öğretmen de yüksek lisans mezunudur. Öğretmenlerden dörtü köy okulunda, sekizi ilçede, beşi de ilde görev yapmaktadır. Öğretmenlerin uzaktan eğitim ya da EBA’ya yönelik hizmet içi eğitim alma durumlarına bakıldığında; sekiz öğretmenin hizmet içi eğitim aldığını, dokuz öğretmenin ise konuyla ilgili olarak bir hizmet içi eğitim almadığı ve eğitime ihtiyaç duyduğunu belirtmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırma verilerinin toplanmasında, yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmanın problemi ve amaçlarından, sonuç ve önerilerine kadar tüm öğelerin uyumunda Araştırma Uyum Matrisi’nden yararlanılmıştır (Kaya & Bayram, 2021).

Görüşme: Nitel araştırma yöntemlerinde veri toplama araçlarından birisi de görüşmedir. Görüşme; belli bir amaca yönelik bireylerin bakış açılarını, tecrübelerini, duygu ve düşüncelerini açığa çıkarmayı sağlayan sözlü iletişim araçlarındandır.

Araştırmada kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme formu iki kısımdan oluşmuştur. Birinci kısımda katılımcıların kişisel bilgilerini (yaş, cinsiyet, eğitim durumu, mesleki kıdem, hizmet içi eğitim alma durumu) belirlemek amacıyla sorular sorulmuştur. İkinci kısımda ise katılımcıların uzaktan eğitim sürecinde kullanılan EBA canlı ders uygulamasına ilişkin bakış açılarını ortaya çıkarmak amacıyla altı açık uçlu soru oluşturulmuştur. Görüşme soruları ile ilgili olarak uzman görüşüne başvurulmuştur. İki öğretmenle pilot uygulama

gerçekleştirildikten sonra bir soru daha eklenerek toplamda yedi açık uçlu soruya ulaşılmıştır. Görüşme öncesinde, öğretmenlere çalışmanın amacı ve niçin yapıldığına dair bilgi verilmiş ve ilgili çalışmada adlarının gizli tutulacağı belirtilerek, çalışmaya gönüllü katıldıklarına yönelik bir izin formu imzalatılmıştır. Çalışmada verilerin daha anlaşılır bir şekilde analiz edilebilmesi ve veri kaybının önlenmesi amacıyla görüşmelerin ses kayıt cihazına kaydedilmesine yönelik imzalı onayları alınmıştır. Yarı yapılandırılmış olarak gerçekleştirilen görüşmeler ses kayıtlarıyla tarih, saat, kişilerin kod adıyla kaydedilmiştir. Görüşmeler gerçekleştirilirken öğretmenlerin ders saatlerinin aksamamasına dikkat edilmiştir.

Verilerin Analizi

Yarı yapılandırılmış görüşmeler sonucunda toplanan veriler betimsel analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Veri analizi süreci verilerin düzenlenmesi, araştırma soruları çerçevesinde betimlenmesi ve yorumlanması aşamalarından oluşur (Yıldırım & Şimşek, 2018). Betimsel analiz, doğrudan bir konunun resmedilmesi, tanımlanması ve açıklanmasını amaçlar. Bu amaçla elde edilen veriler önce sistematik ve açık bir şekilde betimlenip araştırma soruları çerçevesinde analiz edilen verilerden kodlanarak kategoriler oluşturulur. Daha sonra yapılan bu betimlemeler açıklanır ve yorumlanır (Creswell, 2008; akt. Yıldırım & Şimşek, 2018).

Analizinin ilk aşamasında araştırma doğrultusunda yapılan görüşmelerden toplanan veriler Microsoft Word programında yazıya geçirilmiştir. Elde edilen görüşme dökümleri hızlıca okunarak ilk izlenimler not alınmıştır. İlk aşamada ortaya çıkan kodların benzer ve farklılıkları incelenerek en önemli kodların hangileri olduğuna karar verilmiştir. Kesinleşen kodlar bir araya getirilerek kategoriler oluşturulmuştur. Araştırmanın temel soruları çerçevesinde temalar arası ilişkiler saptanmıştır. Ardından toplanan veriler kod, kategori ve temalara göre açıklanarak bulgular tanımlanmıştır. Doğrudan alıntılara yer verilerek yorumlanan bulgulardan sonuçlara ulaşılmıştır.

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde kullandıkları EBA canlı ders uygulamasına yönelik görüşlerine ilişkin bulgulara yer verilecektir. Yapılan analizler sonucunda ulaşılan bulgular yedi başlık altında toplanmıştır;

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin EBA Canlı Dersi Planlaması

Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerine EBA canlı ders uygulamasında dersi planlamaya ilişkin görüşlerinin neler olduğu sorulmuş ve katılımcılardan elde edilen bulgular Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin EBA canlı ders planlaması

EBA Canlı Dersi Planlama	Söylenme sıklığı
Planlamada değişiklik olmadı	(11)
Yıllık plan	
Planlamada değişiklik oldu	(6)
Sınırlı zaman	
Faydacılık	
Okulların durumunun belirsizliği	
Farklı süreç	

Tablo 2 incelendiğinde uzaktan eğitim sürecinde Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin EBA canlı ders uygulamasında dersi planlamaya yönelik görüşleri sorulduğunda, 11 öğretmen ders

planlamalarının yüz yüze eğitimdeki gibi aynı olduğunu, yıllık planı dikkate aldıklarını ifade etmişlerdir. Uzaktan eğitim sürecinde EBA canlı dersi planlama konusunda bir değişiklik yaşanmadığını, yüz yüze eğitimde uygulanan planlamaya bağlı kalındığını söyleyen Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin görüşleri aşağıdaki gibidir;

Burak Öğretmen: “*Dersi planlama sürecinde bir değişiklik yaşamadım. Sadece fark olarak ders süresi kısaltıldı. 8. sınıflar sınava hazırlandıkları için ek dersler koyduk*”.

Eray Öğretmen: “*Dersi planlama kısmı aynı. Biz yüz yüze eğitim sürecinde nasıl ders planlıyorsak yine aynı şekilde devam ediyoruz. Sadece şuan da derslerimiz 30 dakika ama harici derste planlayarak ders saatimizi arttırabiliyoruz. Ama ne kadar arttırsak arttıralım yüz yüze eğitimin bir dakikası çok daha verimliydi benim için*”.

Diğer altı öğretmen ise; yüz yüze eğitim için hazırlanan planlarının etkisiz kaldığını, ders süresinin kısalmasından dolayı planlamada daha hassas davranılması gerektiğini, farklı bir süreç ve farklı bir platformda ders işlenmesinden dolayı planlamaya yönelik zümrelerle haftalık fikir paylaşımında bulunulduğunu belirtmişlerdir. Kısıtlı zamanı iyi yönetmek adına bir ön hazırlığa ihtiyaç duyulduğunu ve salgın sürecinde okulların sürekli açılıp kapatılmasından dolayı planlamada bir belirsizlik yaşadıklarını, farklı bir süreç içerisinde olduklarından dersi planlarken daha çok faydacılık felsefesini dikkate aldıklarını ifade etmişlerdir. Bu konuda;

Dilan Öğretmen görüşünü “*EBA canlı dersleri biz zümrelerimle bir hafta öncesinden planlamasını yapıyoruz. Günlük saatleri, günleri, idarenin vermiş olduğu planlamaya göre ayarlıyoruz. Çocuğun hayatta kullanabileceği aslında temel bilgileri çok detaya inmeden onlara kavratmaya çalışıyoruz*” şeklinde belirtmiştir. Zeynep Öğretmen ise düşüncesini “*Yeni ve farklı bir süreç içerisindeyiz ne yapacağımızla ilgili bir ön hazırlık gerekiyor. Çünkü kısıtlı bir süremiz var. 30 dakika onu en verimli şekilde kullanmalıyız*” olarak ifade etmişlerdir.

EBA Canlı Ders Uygulamasının Öğrenme-Öğretme Sürecinde Kullanımı

EBA canlı ders uygulamasının öğrenme-öğretme sürecinde kullanımına ilişkin görüşlerinin neler olduğu sorusu karşısında Sosyal bilgiler öğretmenlerinden elde edilen bulgular aşağıdaki Tablo 3’te gösterilmiştir.

Tablo 3. EBA canlı dersin öğrenme-öğretme sürecinde kullanımı

EBA Canlı Dersin Öğrenme-Öğretme Sürecinde Kullanımı	Söylenme Sıklığı
Öğrenme-öğretme sürecinde kullanımı yetersiz	(10)
Davranış kazandırmada güçlük	
Dersin amaçlarına ulaşamama	
Konu ve kavram öğretiminde tekrara düşme	
Soyut kavramların öğretiminde zorluk	
Bilinçsizlik	
Sınıfı kontrol mekanizmasının olmaması	
Katılım oranı az	
Öğrenme-öğretme sürecinde kullanımı yeterli	(7)
En iyi çözüm	
Sözel ders	
Ders işlenişi kolay ve hızlı	
Zengin içerik	

Çalışmaya katılan öğretmenlerden elde edilen verilere göre 10 öğretmen öğrenme-öğretme sürecinde EBA canlı derste; öğrenciye davranış kazandırmada güçlük, dersin amaçlarına

ulaşamama, aile ve öğrencilerin bilinçsiz olması, sosyal bilgilerin sözel ağırlıklı bir ders olmasından dolayı soyut konu ve kavramların aktarımında zorluk yaşanarak sürekli tekrara düşülmesi, sınıfı kontrol etme mekanizmasının olmaması gibi nedenlerden dolayı EBA canlı ders uygulamasının kullanımının yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. Sosyal Bilgiler dersi öğrenme-öğretme sürecinde EBA canlı ders uygulamasının kullanımının yetersiz olduğunu belirten öğretmenlerin ifadeleri;

Fatih Öğretmen: “EBA canlı dersin öğrenme-öğretme sürecinde kullanımı hem çocuklar açısından hem de bizim açımızdan çok berbat. İnsan sağlığı açısından birçok zararı oldu gerek yok böyle bir şeye”.

Hatice Öğretmen: “EBA canlı dersin öğrenme-öğretme sürecinde katılım oranı az olduğu için verim alınamıyor, derse katılan öğrencilerin dikkatlerini toplama konusunda da sıkıntılar yaşanabiliyor” şeklinde Hakan Öğretmen: “EBA canlı dersin öğrenme-öğretme sürecine ilişkin kullanımı hiç yoktan iyi niteliğinde. Çok da faydalı bulmuyorum. Bizim, öğrencilerimizin ve ailelerimizin eğitimi uzaktan yürütme bilincine sahip olduğunu düşünmüyorum” olarak bu konudaki düşüncelerini ifade etmiştir.

Diğer yedi öğretmen ise; salgın sürecinde EBA canlı dersin en iyi çözüm yolu olduğu, EBA platformunun zengin içeriklere sahip olması, Sosyal Bilgiler dersinin sözel ağırlıklı bir ders olmasından dolayı aktarımında bir sıkıntı yaşanmadığı ve ders işlenişinin kolay ve hızlı olmasından dolayı öğrenme-öğretme sürecinde EBA canlı ders kullanımının yeterli olduğu görüşündedirler. Katılımcıların görüşlerine ait doğrudan alıntılar aşağıda verilmiştir. Sosyal Bilgiler dersi öğrenme-öğretme sürecinde EBA canlı ders uygulamasının kullanımının yeterli olduğunu ifade eden bazı öğretmenlerin görüşleri şu biçimdedir;

Merve Öğretmen: “EBA’den canlı ders yapmaya çok alıştık. Sosyal Bilgilerin aktarımı konusunda bir sıkıntı yaşamadık ama öğrenme-öğretme sürecinde öğrencinin dikkatini konuya çekme, dikkatini toplama konusunda sıkıntılar yaşıyoruz. Kameraların ve seslerin kapalı olmasından dolayı sınıfı yönetmek, kontrol altında tutmak sıkıntı oluşturuyor”.

Dilan Öğretmen: “Sosyal Bilgiler açısından değerlendirecek olursak bizim dersimiz daha çok görsel içerikli olduğu için video ve sunumlarla ders içeriğini zenginleştiriyoruz. Aslında canlı ders bizim işimize yaradı beni rahatlattı ama uzun olduğu zamanlar sıkıyor”.

Zeynep Öğretmen: “EBA canlı dersin kullanımının Sosyal Bilgiler açısından değerlendirecek olursak bizim dersimiz diğer derslere nazaran işlenişi kolaydı. Kendine özgüveni olan çocuklar derste daha etkin ve ön plana çıkıyor normal sınıfta olduğu gibi ama pasif çekingen öğrenciler açısından bu süreç daha zor olabiliyor”.

EBA Canlı Ders Uygulamasında Kullanılan Yöntem, Teknik ve Dijital Araçlar

Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerine “EBA canlı ders uygulamasında dersin işlenmesi sürecinde kullanılan yöntem, teknik ve dijital araçlara ilişkin görüşleri nelerdir?” sorusu sorularak öğretmenlerden alınan dönütler doğrultusunda ulaşılan bulgular aşağıdaki Tablo 4’te gösterilmiştir.

Tablo 4. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin EBA canlı ders uygulamasında dersin işlenmesi sürecinde kullanılan yöntem, teknik ve dijital araçlar

EBA Canlı Ders Uygulamasında Kullanılan Yöntem Teknik ve Dijital Araçlar			
Yöntem ve Teknikler	Söylenme Sıklığı	Dijital Araçlar	Söylenme Sıklığı
Görsel analiz	(14)	Youtube	(10)
Soru cevap	(13)	WhatsApp	(9)
Düz anlatım	(11)	EBA içerikleri	(7)
Videolar	(9)	Dijital ders kitabı	(5)
Harita	(6)	Sosyalbilgiler.biz	(3)
Hazır sunu	(5)	Zoom	(2)
Online oyun	(5)	Google meet	(1)
Hikâye	(2)	Skype	(1)
Şema ve şeritler	(2)	Morpa	(1)
Çizim	(2)	Haber siteleri	(1)
Kavram haritası	(3)	MEB vitamin	(1)

Öğretmenlerin canlı ders esnasında kullandıkları yöntem, teknik ve dijital araçları nelerdir sorusuna verilen yanıtlara ilişkin öğretmenlerin derste daha çok düz anlatım tekniği, soru cevap, videolar ve bolca görsel analiz kullandıkları ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin EBA canlı derste kullandıkları yöntem teknik ve içeriklerin yüz yüze eğitimdeki kadar verimli olmadığını da ifade etmişlerdir. Bunun yanı sıra canlı derste öğretmenler sözsüz iletişim unsurlarından olan jest ve mimikleri etkin kullanamadıklarını, rol yapma ve drama tekniğini uygulayamadıklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca eş zamanlı olarak canlı derste öğrencilere not aldırma yani dikte yöntemini etkin olarak kullanmada zorlandıklarını bunun yerine öğretmenlerin kendi hazırladıkları ders notlarını öğrencileri ile paylaştıkları belirtilmiştir. Bu süreçte dijital ders kitabını, EBA içeriklerini, Sosyal Bilgilere ait internet sitelerini etkin olarak kullandıklarını ve Whatsapp uygulamasından hem öğrenci hem de velilerle iletişim kurmada yararlandıklarını belirtmişlerdir. Elde edilen bulgulara ilişkin öğretmenlerin görüşleri doğrudan alıntı olarak aşağıda yer almaktadır.

İfakat Öğretmen: “*Derslerimde daha çok içeriği görsellerle desteklenmiş sunumlar tercih ettim. Bizim dersimizde görsellik çok önemli. Çocuk gözünün önünde canlandırmadığı bir şeyi zihninde de anlamlandıramıyor, öğrenmesi de zor oluyor haliyle. Ders esnasında kavram haritaları da kullanmaya çalıştım*”.

Rabia Öğretmen: “*Normalde sınıfta jest ve mimikleri yoğun bir şekilde kullanıyorsun ama EBA canlı derste sadece bir yere hapis oluyorsun. Örneğin normal eğitimde rol yapma ve drama tekniğini derslerimde çok kullanan biriyim ama ekran karşısında bunu yapamadık*”.

Eray Öğretmen: “*Uzaktan eğitim, kullandığımız teknikleri biraz daha kısıtlıyor. Çocukların karşısında siz jest ve mimiklerinizle yoksunuz bunun için daha fazla görsel materyallere ihtiyaç duyuyoruz*”.

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin EBA Canlı Ders Uygulamasında Karşılaştıkları Sorunlar
Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerine “EBA canlı ders uygulamasında ders işlerken hangi sorunlarla karşılaşmaktadır?” sorusu sorularak öğretmenlerden alınan dönütler doğrultusunda ulaşılan bulgular aşağıdaki Tablo 5’ te gösterilmiştir.

Tablo 5. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin EBA canlı ders uygulamasında karşılaştıkları sorunlar

EBA Canlı Ders Uygulamasında Karşılaşılan Sorunlar	Söylenme Sıklığı
Teknik Sorunlar	
İnternet erişim sorunu	(11)
Mikrofonun çalışmaması	(8)
Kameraların kapalı olması	(8)
Teknolojik araçların yetersizliği	(4)
Öğrenciye Yönelik Sorunlar	
Öğrenci derste mi değil mi?	(11)
Dönüt alma-verme	(6)
Dikkat dağınıklığı	(3)
Öğrencinin kendini ifade edememesi	(3)
Motivasyon düşüklüğü	(3)
Algıda yetersizlik	(2)
Diğer Sorunlar	
Dışsal etkenler (aile, ses, gürültü vb.)	(5)
Birleştirilmiş sınıf	(4)
Tecrübesizlik	(4)
Soyut konu ve kavramların aktarımında zorluk	(3)
Duygu durumunu anlayamama	(3)

Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinden elde edilen verilere göre EBA canlı ders uygulamasında karşılaşılan sorunlar teknik sorunlar, öğrenciye yönelik sorunlar ve diğer sorunlar olmak üzere üç başlık etrafında gruplandırılmıştır. Katılımcıların büyük çoğunluğu canlı ders esnasında; kameraların kapalı tutulması, mikrofonun çalışmaması, internet erişiminde aksaklıklar, teknolojik araçların yetersizliği gibi bazı teknik sorunlarla karşı karşıya kaldıklarını ifade etmişlerdir. Yaşanan bu sorunlar ders akışının bölünmesine ve ders verimliliğinin düşmesine sebep olmuştur. Buna ek olarak öğrencinin derste olup olmadığını anlayamama, öğrencide dikkat dağınıklığı, motivasyon düşüklüğü, canlı ders esnasında öğrencinin kendini iyi ifade edememesi; canlı ders tecrübesizliği, birleştirilmiş sınıfta ders yapıldığından sınıfın kalabalık olması ve sınıf yönetiminin zorlaşması, soyut konu ve kavramların aktarımında sınıf düzeyine göre yaşanan zorluk, gibi sorunlarla da karşılaşılmaktadır. Bu verilere ilişkin öğretmen görüşleri şu biçimde belirtilmiştir;

Murat Öğretmen: “... Çocuk kamera karşısında mı değil mi? Dersi dinliyor mu, dinlemiyor mu? Anladı mı, anlamadı mı? En önemli güçlük bunlar. Derse aileler müdahale edip sesleri duyuldu, kardeşleri öğrenciyi rahatsız etti...”

Dilan Öğretmen: “Çocuklar ders işlerken not alıyor mu almıyor mu? Derste soru soruyoruz hiçbir şekilde cevap vermiyor. En çok karşılaştığım sorun çocuğun o gün hasta mı? Mutsuz mu? Üzgün mü? Ders çalışma ortamı uygun mu? Genel durum hali ile ilgili hiçbir şey bilmiyorum”.

Hakan Öğretmen: “Canlı ders esnasında bir espri yapamıyorsunuz, fıkra anlatamıyorsunuz. Öğrencinin dikkatini toplayamıyorsunuz. Neden? Çünkü öğrencinin dikkatinin dağılıp dağılmadığını, dinleyip dinlemediğini bilmiyorsunuz ki. Bunlar bilginin aktarımında çok önemli. Böyle ruh gibi geçiyor. Öğretmen dönüt alacak ki öğrenci cevabı verecek siz işleyişe devam edeceksiniz”.

İfakat Öğretmen: “Öğrenci ile göz teması kuramıyorsunuz. Biz dersi anlatıyoruz. Konu ile ilgili bir soru sorduğunda öğrenci orda mı değil mi? Bilemiyoruz ek olarak birleştirilmiş sınıfta ders işliyoruz. 7’lerde 54 8’lerde 67 kişilik bir sınıf oluştu. Bu durumda her çocuğa söz hakkı

tanımamız pek mümkün değil. 30 dakikalık bir süremiz var öğretim programını yetiştirmek, dersi anlatmak ve akabinde dönüt almak çok zor.”

Rabia Öğretmen: “Çocukları derste tutmak pek mümkün değil. 30 kişi derse bağlandı olarak gözükiyor ama beş kişi ancak derstedir. Bir soru soruyorsun çocuğa, çocuktan ses seda yok. Ekranı açmış gitmiş. İçinde başarıya azmi olan o bilince erişmiş olan çocuklarda hiçbir sıkıntı olmadı o tarz çocuklar her yerde eğitimlerini devam ettiriyorlar”.

Öğretmenlerin ifadelerinden canlı ders esnasında teknik sorunların yanı sıra en sık karşılaşılan problemlerin öğrencinin derse devam durumunu anlayamama, dikkat dağınıklığı ve iletişim kopukluğu olduğu anlaşılmaktadır. Sosyal bilgiler özelinde soyut konu ve kavramların aktarımında sorun yaşadıklarını dile getirmişlerdir. Yaşanan bu problemlerden dolayı EBA canlı ders uygulamasında ders işleyişinin verimli geçmediği, kazanımları aktarmada zorluk ve öğrenme kayıplarının olduğu görülmektedir.

Gökçen Öğretmen: “...EBA’da öğrencinin ilgisini derse çekmede zorlanıyoruz. Biraz tarih konuları öğrencileri yoruyor. Konular çok soyut ve geçmişi anlatıyorsun tarih çizelgesinin zihinde oturması biraz zaman alıyor. Özellikle 5. Sınıfta, milattan önceki dönemi kavramaları çok güç”.

EBA Canlı Ders Uygulamasının Olumlu ve Olumsuz Yönleri

Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerine EBA canlı ders uygulamasının olumlu ve olumsuz yönleri neler olduğu sorusu sorularak alınan dönütler doğrultusunda ulaşılan bulgular aşağıdaki Tablo 6’ da gösterilmiştir.

Tablo 6. EBA canlı ders uygulamasının olumlu ve olumsuz yönleri

EBA Canlı Ders Uygulamasının Olumlu Yönleri	Söylenme Sıklığı
Eğitim öğretim faaliyetlerinin kesintiye uğramaması	(7)
Dersin hızlı işlenmesi	(6)
Zamandan ve mekândan tasarruf etmek	(5)
Aile ile iş birliği	(4)
Teknoloji okuryazarı olmak	(3)
İçerik zenginliği	(1)
Ek ders yapmak	(1)
EBA Canlı Ders Uygulamasının Olumsuz Yönleri	Söylenme Sıklığı
Fırsat eşitsizliği	(9)
Öğrenme kayıplarının olması	(7)
Sağlık sorunlarının ortaya çıkması	(6)
Sınıf yönetiminin zor olması	(5)
Öğrencinin asosyalleşmesi	(5)
Ekran bağımlılığının artması	(5)
Canlı dersin zorunlu olmaması	(4)
Öğretmenin sosyalleşmemesi	(3)
Sınıf kültürünün oluşmaması	(3)
Öğretimde motivasyon düşüklüğü	(2)
Öğrenme eksiklerinin tespit edilememesi	(2)

Yukarıdaki Tablo 6’ya göre Sosyal Bilgiler öğretmenleri EBA canlı ders uygulamasının olumlu yönlerini; uzaktan eğitim sürecinde eğitim öğretim faaliyetlerinin kesintiye uğramaması, bu süreçte aile ile daha fazla iş birliği içerisinde bulunduğu, dersin yüz yüze eğitime göre daha hızlı işlenmesi, içerik zenginliği, zamandan ve mekândan tasarruf etmek, teknoloji okuryazarı olmak

ve ek ders yapma olanağının olması biçiminde ifade etmişler. Söz konusu bulgulara ilişkin öğretmenlerin görüşleri şu şekildedir;

Aycan Öğretmen: “Uzaktan eğitimin avantajı bir kere zaman ve mekândan tasarruf etmek. Mesela sabah okula öğrencide gelmiyor öğretilirken hem yoldan hem zamandan tasarruf sağlıyoruz”. Somer Öğretmen: “Avantajları şunlardır: öğretim programını, kazanımları yetiştirme gibi bir kaygı yok. 30 dakikalık ders var bölünmüyor hemen anında başlatıyorsun. Hani öyle çocuk tuvalete gidiyim, elimi yüzümü yıkayım diyip gidip gelmesi veya zaman zaman şımaran çocukların olması dersin bölünmesine sebep ama canlı derste bu gibi sorunlar olmuyor”.

Hatice Öğretmen: “Canlı derste yüz yüze eğitimdeki yoklama vs. gibi işlemler yapılmadığı için zaman kaybı yaşanmıyor. Bu yönüyle avantajlı diyebilirizGökçen Öğretmen: “Avantaj olarak şunu ekleyebilirim; online eğitimde dersleri çok hızlı işliyoruz normal eğitime göre”. Öğretmenler, canlı ders uygulaması ile zaman ve mekanda tasarruf sağlandığı ve yüz yüze derslerde ders akışını bozan etmenlerin canlı ders esansında etkisiz kalmasını avantaj olarak değerlendirmişlerdir. Yine avantaj olarak uzaktan eğitimin hem öğretmen hemde öğrencinin kendi kendine öğrenmesine olanak tanıyan bir ortam oluşturduğu ve teknoloji okuryazarlığı becerisinin gelişmesine katkı sağladığı anlaşılmaktadır.

Merve Öğretmen: “Daha önce sosyal medya araçlarını kullanmıyordum bir hesabım bile yoktu. Ama bu süreçte bir hesap açtım birçok öğretmen ve öğrencinin yararlanabileceği kendi el yazımıyla ders notu, sorular hazırlayıp Instagramdan paylaşıyorum. Youtube uygulamasına kendi olanaklarımla, çok profesyonel çekimler olmasa da konu anlatım ve soru çözüm videoları yüklüyorum. WhatsApp uygulamasını çok sık kullanıyoruz en büyük iletişim noktamız”

Cansu Öğretmen: “Mesela ben kendim teknolojiye çok uzak bir insandım. Ama bu süreçte teknolojinin getirdiklerini çok iyi kullandım. Şimdi teknoloji ile içli dışlıyım. Uzaktan eğitimin bir başka avantajı öğretmenin öğrenciye bu süreçte daha fazla rehberlik etmiş olmasıdır. Öğrenci kendi kendine bile her konuya erişim sağlayabilir”.

Hakan Öğretmen: “EBA Canlı ders yaşadığımız salgın sürecinde olayı hiç yoktan iyi denilebilecek bir uygulama. Çalışmak isteyen, ilgili olan öğrenci için zamanı değerlendirme, yeni bilgileri edinebilme ve öğrenebilme noktasında olumlu. Ama başarısı düşük öğrenciler için fayda sağlamıyor”.

Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinden, EBA canlı ders uygulamasının olumsuz yönlerine ilişkin elde edilen veriler çeşitlilik göstermektedir. Bunlar; EBA canlı ders uygulamasında öğretmenin sosyalleşememesi, öğrencilerin asosyalleşmesi, sınıf kültürünün oluşmaması, mikrofon ve kameraların kapalı olmasından dolayı sınıf yönetiminin zor olması, öğretilirken motivasyon düşüklüğü, öğrenme kayıplarının olması, canlı dersin zorunlu olmamasından dolayı öğrenci katılımının düşük olması; göz, obezite, duruş bozukluğu vb. sağlık sorunlarının ortaya çıkması, fırsat eşitsizliği (coğrafi mekan, teknik araçlara ulaşamama vb.) gibi olumsuzlukların olduğu belirtilmiştir. Öğretmenlerin görüşlerine ilişkin doğrudan ifadeler aşağıda yer verilmiştir;

Rabia Öğretmen: “Avantaj %5-10 ise dezavantaj %90-95. Her anlamda hem fiziksel hem psikolojik hem asosyal; kayıp çocuklar, yani ne yapacağını bilmeyen bağımlı çocuklar o kadar çok bağımlı çocuğumuz oldu ki anlatamam. Mesela bize işte çocukları ekran başından uzak

tutacağız dediler şimdi tam tersi oldu. Asosyal bir nesil yetişti”. Murat Öğretmen: “Sosyalleşme anlamında dezavantajın avantajdan daha çok olduğunu düşünüyorum sosyalleşme bağlamında sıkıntılar oldu”.

Eray Öğretmen: “Canlı dersler mesai kavramını bitirdi. Benim muzdarip olduğum bir konu. Çünkü benim okul dışında da farklı sorumluluklarım var, üyesi olduğum kurumlar var gidip gelmem gerekiyor”.

İfakat Öğretmen: “Çocuklar sosyalleşemediği için evde kendilerini yalnız hissediyorlar sanki bu durumu sadece ben yaşıyormuşum bu dünyada tek ben böyleymişim gibi hissediyorlar. Evde tek oldukları için diğer arkadaşlarını da gözlemleyemiyorlar. Okulda sosyal öğrenmede söz konusu”.

Fatih Öğretmen: “Çocukla canlı derste gönül bağı kuramıyorsun”. Rabia Öğretmen: “Ben en çok şeye üzüliyorum yani çok güzel bir sınıfım var. Onlarla yaşanmışlığım, paylaşımım olmadı. Birde ben çocuklara dokunmayı, onlara sarılmayı çok severim ama olmadı ya o bağ kurulamadı”.

Öğretmenler her ne kadar öğrencilerin derse katılımlarını sağlamaya çalışsada öğrencinin derse devam durumunda ailenin rolü büyüktür. Aile ile işbirliği içerisinde bu süreç rahat yürütülebilir. Öğretmenlerin ifadelerinden ailenin ekonomik durumu ve yaşanan coğrafi bölge, uzaktan eğitimin yürütülmesine etki eden faktör olarak anlaşılmaktadır. Ayrıca uzaktan eğitimde ölçme ve değerlendirme boyutunun eksik kalması uzaktan eğitimin olumsuz yönü olarak değerlendirilebilir.

Murat Öğretmen: “Çocuğun derse katılımı tamamı ailenin inisiyatifinde olması bu bir dezavantajdır. Yani biz sonuçta derse katılmaları için gerekli bildirimleri yaptık. Sonuçta çocuk evinde öğretmenlik rolünde aile daha ön plana çıktı”.

Ümran Öğretmen: “Katılım mecburiyeti olmadığı için öğrencilerin dersi önemsememesi bir dezavantaj

Merve Öğretmen: “Çalıştığım okulun bulunduğu bölgedeki aileler genellikle düşük gelire sahip oldukları için kayadan oyma evlerde oturuyorlar ve kayanın içerisinde internet çekmiyor. Orta düzey gelir altındaki öğrenciler için UE büyük kayıp oluşturdu. Başarı seviyesi ve ekonomik durumu düşük olan öğrencileri biz EBA' da kaybettik”.

EBA Canlı Ders Uygulamasına Yönelik Öneriler

Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerine EBA canlı ders uygulamasına katkıda bulunmak için önerilerinin neler olduğu sorusu sorularak alınan dönütler doğrultusunda ulaşılan bulgular aşağıdaki Tablo 7’ de gösterilmiştir.

Tablo 7. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin EBA Canlı Ders Uygulamasına Yönelik Önerileri

EBA Canlı Ders Uygulamasına Yönelik Öneriler	Söylenme Sıklığı
İnternete erişim düzeyi iyileştirilmeli	(3)
Günlük canlı ders saati fazla olmamalı	(3)
Aile ile iş birliği içinde olunmalı	(3)
EBA içeriklerinin kullanımı daha işlevsel olmalı	(2)
İçerik zenginleştirilmeli	(2)
Ders süresi artırılmalı	(2)
Alt yapı güçlendirilmeli	(1)
Ders kitaplarında da uzaktan eğitime yönelik bir düzenlemeye gidilmeli	(1)

Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinden 10'u EBA canlı ders uygulamasına yönelik olarak çeşitli önerilerde bulunmuşlardır. Bazı öğretmenler EBA içeriklerinin zenginleştirilmesi ve içeriklerin kullanımının daha işlevsel olması gerektiğini ifade etmişlerdir. Günlük yapılan canlı ders saatinin en fazla dört saat olması gerektiği, fazla olduğu durumda hem öğrenci hem de öğretmen için yorucu ve sıkıcı olduğu öğretmenlerin görüşlerinden anlaşılmaktadır. Uzaktan eğitim sürecinde öğretmenler aile ile iş birliği içinde olunması gerektiğinin önemini ifade etmişlerdir Tablo 7'ye ilişkin öğretmenlerin görüşleri aşağıda örneklendirilmiştir.

Murat Öğretmen: “Eğer uzaktan eğitim biraz daha devam ederse erişemeyen öğrencileri artık tamamen kaybedebiliriz. Özellikle tavsiye erişimi olmayan öğrencilere erişimin sağlanmasıdır”.

Dilan Öğretmen: “Örneğin bir ay canlı ders yapıyorsak 10 gün tatil olması gerekiyor. Çünkü gerçekten çok yorucu oluyor. Bir günde yedi saat canlı derse giriyorum iki gün kendime gelemiyorum. Birde biz branş öğretmenini olduğumuz için 150 öğrenci ile sabah akşam iletişim hâlindeyiz”. Fatih Öğretmen: “Ana dersler kapsamında ders sayıları azaltılabilir. Başka yapacak bir şey yok”.

Rabia Öğretmen: “Resim beden müzik derslerinden canlı ders yapılmasın. Matematik beş saatse iki saat olsun. Ekran başında çok yoruldu çocuklar bizlerde yorulduk mental olarak hepsi çöktü. Katkıda bulunmak için başkada bir şey düşünmüyorum yani”.

Merve Öğretmen: “Uzaktan eğitim sürecinde ders kitaplarına yönelik bir içerik düzenlemesi olmadı. Ders kitapları düzenlenebilir”.

Yüz Yüze Eğitimde EBA Canlı Dersin Kullanım Durumu

Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin “Yüz yüze eğitime geçildiğinde EBA canlı ders uygulamasından yararlanılmasına ilişkin görüşleriniz nelerdir?” sorusuna verdikleri yanıtlardan elde edilen bulgular aşağıdaki Tablo 8'de gösterilmiştir.

Tablo 8. Yüz Yüze Eğitimde EBA Canlı Dersin Kullanım Durumu

Yüz Yüze Eğitimde EBA Canlı Ders Kullanımı	Söylenme Sıklığı
Kullanmak İsterim	(10)
Olağanüstü durumlarda Tamamlayıcı olarak Konuların yoğunluğunu azaltmak için	
Kullanmak İstemem	(7)
Yorucu bir süreç Manevi doyum yok Nefret edilmesi Gerekli görülmemesi	

Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenleri yüz yüze eğitime geçildiğinde EBA canlı ders uygulamasını derslerinde durumu zayıf olan öğrenciler için veya konuları tekrar etme, soru çözme, pekiştirme gibi ya da kar tatili, salgın, hastalık, afet gibi olağanüstü durumlarda kullanabileceklerini ifade etmişlerdir. Bunun aksine yedi öğretmen yüz yüze eğitime geçildiğinde EBA canlı ders uygulamasına gerek duymayacaklarını belirterek kullanmak istemediklerini, uzaktan eğitim sürecinde çok yorulduklarını ve bu süreçte mesleki anlamda manevi bir doyum yaşayamadıklarını söylemişlerdir. Elde edilen bulgulara ilişkin öğretmenlerin görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

Yüz yüze eğitime geçildiğinde EBA canlı ders uygulamasından yararlanmak isteyen öğretmenler görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir;

Gökçen Öğretmen: “UE sürecinde yüz yüze eğitimin önemini daha iyi anladık. Hasta olduğumuzda, rapor aldığımız dönemlerde geri kalmamak amacıyla kullanılabilir. Bunu yanı sıra Sosyal Bilgilerde konular çok yoğun. 1. dönem konuları mutlaka 2. döneme aksıyor yetiştiremiyoruz. Özellikle tarih konularında bir ön yargı oluşuyor bu önyargıyı kırmak amacıyla kullanılabilir”.

Murat Öğretmen: “Yüz yüze eğitimde EBA canlı ders başrol olmamak şartıyla kullanılabilir. Bu alt yapı hazır durmalı ve yüz yüze eğitimde tamamlayıcı olarak kullanılabilir. Çünkü Türkiye doğal afetler ülkesi deprem, sel vb. durumlar sık sık yaşanabiliyor. Canlı derslerle bu eksiklikler giderilebilir”.

Dilan Öğretmen: “Kesinlikle ben bu canlı ders platformunu kullanmak isterim. Ben canlı derslerin hayatımıza girmesinden en çok öğrenciler açısından memnunum. Ders durumu zayıf olan öğrencileri tespit edip EBA'dan canlı ders ayarlayarak bireysel öğrenme sağlanabilir. Farklı ülke, şehirdeki kişilerden yararlanılarak canlı dersler yapılabilir”.

Yüz yüze eğitime geçildiğinde EBA canlı ders uygulamasını kullanmak istemediklerini belirten bazı öğretmenlerin görüşleri;

İfakat Öğretmen: “EBA canlı ders zorunlu değilse öğrenci ve öğretmeni yoracak bir şey olarak düşünüyorum. Çünkü mesai kavramının dışına çıkılıyor. Bizimde bir özel hayatımız olduğunu düşünüyorum. Ailelerimizde bu süreçte mağdur duruma düştüler”.

Hatice Öğretmen: “Kesinlikle kullanmak istemem. Çünkü mesleki anlamda manevi doyum yok”.
Büşra Öğretmen: “İstemem. Çok bıktık. Çünkü bizde süreç çok zor işliyor”.

Somer Öğretmen: “Yüz yüze eğitim olduktan sonra gerek yok. Ne kadar çocuklarımızı ekran başından uzaklaştırırsak o kadar iyi. Okulda ders olduktan sonra çocukları ekran karşısında dijital materyallerle ilişki kurdurmak doğru değil”.

Rabia Öğretmen: “Ayy! Kesinlikle istemem. Nefret ediyoruz. Yani bakanlık açıklama yaptı canlı dersler olacaktı diye ama bütün öğrenciler ve biz nefret ediyoruz. Hayatımdaki en net karar yani kesinlikle istemem ama olacaktı”.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırma bulgularından ulaşılan sonuçlara, sonuçların ilgili alanyazına dayalı olarak tartışıldığı bölüme ve araştırmanın sonuçları doğrultusunda geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

Araştırmanın ilk amacı olan planlamaya ilişkin olarak Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin çoğunluğu dersi planlama sürecinde değişiklik yaşadıklarını, bazıları ise yüz yüze eğitimde kullandıkları planları uzaktan eğitimde de kullanmaya devam ettiklerini ifade etmişlerdir. Ancak bazı öğretmenlerin ifadelerinden, EBA canlı derste ders süresinin kısaltmasından dolayı zamanı etkili ve iyi yönetmek amacıyla ön hazırlığa ihtiyaç duyulduğunu ve okulların sürekli açılıp kapatılmasından dolayı planlarında bir belirsizlik durumunun ortaya çıktığı sonucuna ulaşılmıştır. Durmuş ve Eryılmaz Toksoy (2022), EBA Canlı Ders uygulamasında bir ders süresinin yarım saate düşürülmesinden dolayı, canlı dersin verimli geçmesi için zamanı doğru yönetmek gerektiğine dikkat çekmiştir. Yılmaz (2020), yapmış olduğu çalışmada bu sonucu destekler nitelikte bir saptamada bulunmaktadır. Ona göre canlı derste işlenen kazanımların belirtilen zaman aralığında tamamlanamaması nedeniyle örgün eğitim için planlanmış eğitim programlarının uzaktan eğitime göre gözden geçirilip yeniden uyarlanması gerekmektedir.

EBA canlı dersin öğrenme-öğretme sürecinde kullanımına ilişkin sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşlerinden elde edilen sonuca göre EBA canlı ders esnasında teknolojik aksaklıklar, dikkat eksikliği vb. nedenlerden dolayı konu ve kavramların aktarımında sürekli tekrara düşülmektedir. Öğretmen ve öğrencide motivasyon kaybının olması, öğretim sürecinin sonunda istenilen davranışların kazandırılmaması ve beklenen amaca ulaşılamamasından dolayı yeterli olmadığı görülmüştür. Bir kısım Sosyal Bilgiler öğretmenleri de Sosyal Bilgiler dersinin sözel ağırlıklı bir ders olmasından dolayı ders işlenişin kolay ve hızlı olduğunu hatta bazı öğretmenler öğretim programını daha erken bitirdiklerini belirterek öğrenme-öğretme sürecinde EBA canlı dersin kullanımın yeterli olduğuna yönelik olumlu görüş bildirmişlerdir. Durmuş ve Eryılmaz Toksoy (2022), çalışmalarında EBA canlı dersi farklı öğrenme stiline sahip öğrenciler için çeşitli öğretim yöntemlerinin kullanılmasına olanak sağlamasına rağmen öğrencilerle etkileşimin sınırlı kaldığını ifade ederek, katılımcıların EBA canlı dersin öğretim sürecinde kullanımın etkili olduğu konusunda kararsız kaldıklarını belirtmiştir. Bakioğlu ve Çevik (2020), Fen Bilgisi öğretmenleri ile gerçekleştirdiği çalışmada öğretmenlerin bir kısmı uzaktan eğitim sürecinde; laboratuvar ve atölye çalışmalarına gerek duyulduğundan ders işleniş ortamının uygun olmadığı, öğrenci katılımlarının az ve sürenin yetersiz olduğu gerekçeleriyle öğretim programını tamamlayamadıklarını ifade etmişlerdir. Sarışık, Sarışık ve Tuğra (2021) araştırmasında, uzaktan eğitim sürecinde EBA canlı ders uygulamasında ders işleyen öğretmenlerin yarısından fazlası belirtilen süre zarfında öğretim programındaki kazanımları edindirebilmiştir. Bu sonuçlardan, EBA canlı ders uygulamasının her dersin hedef ve içeriklerine uygun bir ortamı sağlayamadığı anlaşılmaktadır.

EBA canlı ders uygulamasında kullanılan yöntem, teknik ve dijital araçlara ilişkin ulaşılan sonuca göre, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin EBA canlı ders uygulamasında dersin işlenmesi sürecinde en çok kullanılan yöntem ve tekniğin; görsel analiz, düz anlatım ve soru cevap olduğu tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra canlı derste öğretmenler jest ve mimikleri etkin olarak kullanamadıklarını, rol yapma ve drama tekniğini uygulayamadıklarını belirterek canlı derste kullandıkları yöntem, teknik ve içeriklerin yüz yüze eğitimdeki kadar verimli olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Alper (2020) öğretmenlerle yaptığı çalışmada, uzaktan eğitim sürecinde öğrenciden dönüt alamama, sınıf içinde uygulanan öğretim yöntemlerinin uygulanmasının ve öğrenci değerlendirmesinin zor olduğu sonucuna ulaşmıştır. Elde ettiğimiz bulgularda öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde en çok kullandıkları dijital materyaller arasında WhatsApp ve Youtube uygulaması olduğu görülmektedir. Benzer sonuç olarak Güllü ve diğerleri (2022), öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde ders zamanını planlama, ödev dağılımını yapma, öğrencilere geri dönüt verme gibi iletişim kurmada Whatsapp vb. uygulamaları kullandıkları sonucuna ulaşmışlardır. Uyar (2020) çalışmada, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin canlı dersler esnasında kullandıkları yöntem ve tekniklerin düz anlatım ve soru cevap olduğu, en çok kullanılan materyallerin ise çoğunlukla videolar, ders kitapları ve sunulardan oluştuğunu belirtmiştir. Benzer bir çalışmada, Bakioğlu ve Çevik (2020) uzaktan eğitimde en çok soru-cevap, problem çözme teknikleri ve düz anlatım metodunun kullanıldığını; yine en çok kullanılan öğretim materyallerinin de dijital dokümanlar, web uygulamaları ve EBA ders içerikleri olduğu tespit edilmiştir. Polat (2016) araştırmasında, sanal sınıf ortamlarında öğrenmenin etkili bir şekilde gerçekleşmesi için farklı yöntemlere yer verilmesi gerektiği vurgulayarak, soru cevap yönteminin daha etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin EBA canlı ders uygulamasında karşılaştıkları sorunlara ilişkin yaşadıkları en büyük problemlerin internete erişememe, mikrofonun çalışmaması, kameraların kapalı olması ve bağlantı kopukluğu gibi teknik sorunlar olduğu tespit edilmiştir. Paydar ve Doğan (2019)'ın çalışmada öğretmenler, uzaktan eğitimin en önemli sorununu teknolojik olanakların yetersizliği ve alt yapı eksikliği olarak belirtmişlerdir. Sarışık, Sarışık ve Tuğra (2021) çalışmalarında; uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu EBA canlı ders uygulamasını kullanırken teknik aksaklıklar ve alt yapıdan kaynaklı problemlerin olmasından dolayı ağ problemlerinin yaşandığını belirtmişlerdir. Aydemir (2021), Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin deneyimlerine yönelik gerçekleştirdiği çalışma sonucunda öğretmenler, uzaktan eğitimde öğrenci ile iletişimi sağlayacak araç-gereçlerin yoksunluğu, internet ağının olmaması, şebekenin çekmemesi gibi teknik sorunların yanısıra, öğrenciyle duygu bağının kurulamaması, öğrencilerin durumun ciddiyetini anlayamaması ve derste çekingen davranış sergilemeleri gibi problemlerinde yaşadığını ifade etmişlerdir. Bu bağlamda yapılan benzer çalışmaların sonuçları, bu çalışmanın sonucunu destekler niteliktedir (Akgül & Oran, 2020; Avcı & Akdeniz, 2021; Aytaç, 2021; Bakioğlu & Çevik, 2020; Bayburtlu, 2020; Coşkun Keskin vd., 2021; Çakmak & Kaçar, 2021; Kaya, 2021; Kılıç & Beldağ, 2021; Korkut & Memişoğlu, 2021; Özdoğan & Berkant, 2020; Tanta, 2021; Yeşilyurt, 2021; Zengin vd., 2021).

Araştırma verilerine göre öğretmenler; EBA canlı ders uygulamasında ders işlerken ve sonrasında öğrencilerin anladığı veya anlamadığına dair dönüt alma ve vermede zorluk yaşadıklarını, öğrencinin derste olup olmadığını anlayamadıklarını ifade etmişlerdir. Buna ek olarak birleştirilmiş sınıfta ders yapıldığından sınıfın kalabalık olması ve sınıf yönetiminin zorlaşması, canlı ders tecrübesizliği, öğrencinin o anki duygu durumunu anlayamama, öğrencide algı yetersizliği, dikkat eksikliği gibi sorunlarla karşılaşıldığı sonucuna da

varılmıştır. Ayrıca katılımcıların ifadelerinden anlaşıldığı üzere ailelerin, kardeşlerin vb. kişilerin dersi manipüle etmesiyle dersin akışının bozulduğu rapor edilmiştir. Benzer sonuç olarak Keleşoğlu, Kartal ve Koçer (2023)'in çalışmasına katılan öğretmenler, öğrencilerin pandemi süreci boyunca çevrimiçi disiplin sorunları, duyguların ve sosyal iletişimin dijitalleşmesi, motivasyon kaybı, uygun öğrenme-çalışma ortamının yaratılmaması ve öğrenme kayıpları yaşadıklarını ifade etmişlerdir.

Sosyal bilgiler özelinde soyut konu ve kavramların aktarımında sorun yaşadıklarını dile getirmişlerdir. Yaşanan bu problemlerden dolayı EBA canlı ders uygulamasında ders işleyişinin verimli geçmediği, kazanımları aktarmada zorluk ve öğrenme kayıplarının olduğu görülmektedir. Zengin ve diğerlerinin (2021) çalışmasında uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler kazanımlarının öğrencilere yeterince kazandırılmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Code ve diğerleri (2020), uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin bilişsel giriş davranışlarında eksiklikler yaşanmasını, uygulamaya dayalı etkinliklerin yapılamadığı ile ilişkilendirmiştir. Fidan (2020) çalışmasında mecburi uzaktan eğitim sürecinde öğretmenler ders işlerken aynı zamanda birden fazla ekrana, ekranın kamera arkasına hâkim olmada; tüm sınıfı derse odaklama ve yönetme konusunda zorluk yaşadıklarını belirtmişlerdir. Uyar (2020), Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla yaptığı çalışmada, uzaktan eğitimde; öğrenciden geri dönüt alınamaması, ders takibinde sorunların yaşanması, öğrencilerin derse aktif katılmaması gibi olumsuz bulgulara ulaşmıştır. Can ve Günbayı (2021), çalışmasında benzer sonuç olarak online platformlar üzerinden yapılan eğitimlerde öğrenci kontrolünü sağlama, sınıf düzenini oluşturma ve disiplin sağlama konusunda zorluk yaşandığı kanısına varmıştır.

EBA canlı ders uygulamasının olumlu ve olumsuz yönlerine ilişkin sonuçlara göre; eğitim-öğretim faaliyetlerinin sekteye uğramadan devam etmesi, zaman ve mekân tasarrufu, öğretim programının normal eğitime göre daha hızlı işlenmesi ve bu süreçte ailenin aktif rolü olumlu bir sonuç olarak ortaya çıkmıştır. Öğretmenler her ne kadar öğrencilerin derse katılımlarını sağlamaya çalışsada öğrencinin derse devam durumunda ailenin rolü büyüktür. Aile ile iş birliği içerisinde bu süreç rahat yürütülebilir. Bu sonuca ek olarak Bayburtlu (2020) tarafından yapılan çalışmada da öğretmenler, öğrenci katılımının yeterli olmadığını ve canlı derse katılımı artırmak için velilere önemli bir görev düştüğünü belirtmiştir. Taş (2021) çalışmasında, uzaktan eğitimde, öğretmen-öğrenci-veli iletişiminin çok az düzeyde olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu sonucun aksine çalışmamızın bulgularında başarı için öğretmen-öğrenci-aile iş birliğinin önemli olduğu ve ailenin etkin katılımı sürecin olumlu yönü olarak ortaya çıkmıştır. Bunun yanı sıra uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin internetle ve çeşitli uygulamalarla sürekli iç içe olması öğretmenlere teknoloji okuryazarlığı becerisi kazandırdığı elde edilen verilerden saptanmıştır. Doğan ve Koçak (2020)'in araştırma bulgularına göre; mekân sınırının kalkması, ekonomik olması, olağanüstü bir dönemde eğitim öğretim faaliyetlerinin kesintiye uğramadan devam etmesi uzaktan eğitimin olumlu özellikleri olarak değerlendirmiştir. Çalışmanın bu yönü araştırmanın sonucu ile uyusmaktadır. Yine aynı çalışmada her öğrenci bilgiye aynı anda erişebildiği için fırsat eşitliği sağlandığı ve bir öğretmenin birden fazla sınıfa canlı ders verme olanağına sahip olması bir avantaj olarak değerlendirilmiştir. Ulaşılan bu sonuç çalışmamızın bulgularından elde edilen sonuçla ters düşmektedir. Araştırmadan elde edilen sonuca göre öğrencilerin bilgiye erişimde teknolojik cihaz eksikliği, yaşanan coğrafi mekândan kaynaklı bağlantı ve internet erişim sorunu gibi nedenlerden dolayı fırsat eşitsizliği ortaya çıkmıştır. Yine bir öğretmenin birleştirilmiş sınıfta ders vermesi sınıfın kalabalıklaşmasına neden olarak sınıf yönetimini zorlaştırmış ve bir dezavantaj durumunu ortaya çıkarmıştır. Ayrıca uzaktan eğitimde ölçme ve değerlendirme

boyutunun eksik kalması uzaktan eğitimin olumsuz yönü olarak değerlendirilebilir. İlgili araştırmalarda uzaktan eğitim sürecinde ölçme ve değerlendirme hususunda eksiklik yaşandığına yönelik benzer sonuçlara ulaşılmıştır. (Akgül & Oran, 2020; Bayram, 2021; Elçi & Tünkler, 2022; Korkut & Memişoğlu, 2021; Özdoğan Berkant, 2020; Yeşilyurt, 2021).

Sosyal Bilgilerin tasarlanış amacı, bireyin sosyalleşmesini sağlayarak topluma etkin bir vatandaş yetiştirmektir. Araştırmadan elde edilen verilere göre uzaktan eğitim sürecinde yapılan Sosyal Bilgiler eğitiminin bu amaca ulaşamadığı söylenebilir. Çünkü uzaktan eğitim; öğrenci ve öğretmenlerin sosyalleşmelerine olumsuz bir etki yapmıştır. Başaran, Doğan ve Şahin (2020) çalışmasında, salgın sebebiyle başlayan uzaktan eğitimde öğrencilerin sosyalleşmelerinde sıkıntı yaşandığı ve okul rehberlik hizmetlerinin yetersiz kaldığı sonucuna ulaşmışlardır. Bu sonuç, araştırmacının sonucunu destekler niteliktedir. Yine Korkut ve Memişoğlu (2021) çalışmasında, uzaktan eğitimin öğrencilerin sosyalleşmesinde ve öğrenci-öğretmen iletişiminde çeşitli problemlerin yaşandığını ifade ederek benzer sonuca ulaşmışlardır.

Öğrenci ve öğretmenlerin haftalık 30 saat ekran başında kalmalarından kaynaklanan göz bozulmaları, duruş bozukluğu (skholoz), baş ağrısı gibi çeşitli sağlık sorunlarının meydana gelmesi de uzaktan eğitimin olumsuz yönü olarak değerlendirilmiştir. Taş (2021) çalışmasında, uzaktan eğitimin öğrenci öğretmen arasında duygu bağı kurulamamasını, göz teması sağlanamamasını jest ve mimiklerin kullanılamaması, öğrencilerin sosyalleşmelerini engellediği ve teknoloji bağımlılığı riskini artırdığı, baş ağrısı, göz bozukluğu gibi sağlık sorunlarının ortaya çıkması bu araştırmanın bulguları ile paralellik göstermektedir. Fidan (2020), sınıf öğretmenleri ile yaptığı araştırmada ise öğrencilerin sosyal çevresinden ve sınıf ortamından kopmamalarını uzaktan eğitimin olumlu yönü olarak değerlendirmiştir. Bu sonuç araştırmanın sonucu ile örtüşmemektedir.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin EBA canlı ders uygulamasına yönelik, getirdiği önerilerden bazıları şunlardır; EBA platformunda Sosyal Bilgiler ders içeriği zenginleştirilmelidir, alt yapı ve internete erişim düzeyinin iyileştirilmelidir, günlük girilen canlı ders saatinin en fazla dört saat olması gerekmektedir. Ayrıca uzaktan eğitim sürecinde aile ile işbirliğinin ne kadar önemli olduğu araştırmanın bulguları arasında yer almaktadır. Güllü ve diğerleri (2022), çalışmasında uzaktan eğitim sürecinde eğitim rehberliğinde velilerin öğrencinin derse katılım sürecini takip etme, ödev kontrolünü sağlama ders için uygun ortamı oluşturma gibi yeni sorumluluklarının olduğunu belirtmiştir. Kana ve Aydın (2017) çalışmasında, katılımcı grubun ifadelerinden EBA içeriklerinin geliştirilip güncellenmesi ve içeriklerin yıllık plana göre uyumlu olması gerektiği anlaşılmaktadır. Uzaktan eğitim sürecinin alt yapı ve donanım yönünden iyileştirilmesi, materyal bakımından geliştirilmesi, fırsat ve olanak eşitsizliğinden kaynaklanan teknik araç-gereç sorununun giderilmesi ve EBA platformunun içerik olarak daha da zenginleştirilmesi gerektiği benzer çalışmalarda ifade edilmiştir (Başaran, Doğan & Şahin, 2020; Can & Günbayı, 2021; Dünder & Yeşilyurt, 2020; Kalemkuş, 2016; Sarışık, Sarışık & Tuğra, 2021; Türker & Güven 2016).

Yüz yüze eğitime geçildiğinde EBA canlı dersin kullanım durumuna ilişkin sonuçlara göre; Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin çoğu EBA canlı ders uygulamasını derslerinde konu tekrar etme, soru çözme gibi tamamlayıcı olarak ya da kar tatili, salgın, hastalık, doğal afet gibi olağanüstü durumlarda kullanabileceklerini ifade etmişlerdir. Arat ve Bakan (2014)'ın çalışmasına göre uzaktan eğitime ihtiyaç giderek artmaktadır. Ama yüz yüze eğitimin yerini alması mümkün görülmemiştir. Bundan dolayı yüz yüze eğitim ile uzaktan eğitim birlikte

harmanlanarak verilmesi uygun bulunmuştur. Kocayiğit ve Uşun (2020) çalışmasına katılan öğretmenlerin uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin olumlu bir tutum sergilediği sonucuna ulaşmıştır. Yapar, Uluçınar Sağır ve Bozgün (2022) çalışmasında katılımcılara pandemi sonrası EBA platformunu derslerinde kullanma durumları sorulmuş ve katılımcıların büyük bir çoğunluğu pandemi sonrasında da bu platformu derslerinde kullanacaklarını ifade etmişlerdir. Yaptığımız çalışmada da öğretmenler yüz yüze eğitime geçildiğinde uzaktan eğitim faaliyetlerinden faydalanmak istediklerini belirterek bu konuda olumlu bir görüş bildirmişlerdir. Aksi görüş olarak Sarışık, Sarışık ve Tuğra (2021) yaptığı çalışmada, çalışma grubunu oluşturan ortaokul öğretmenlerinin çoğunluğu salgından sonraki normal süreçte canlı ders uygulamasının kullanılmasına gerek olmadığını belirtmişlerdir. Yine Taş (2021) çalışmasında, öğretmenlerin büyük çoğunluğu uzaktan eğitimin yalnızca olağanüstü durumlarda kullanılması gerektiğini önermişlerdir. Doğan ve Koçak (2020)'in çalışmasında öğretmenlerin yarısından fazlası uzaktan eğitimde kullanılan EBA uygulaması hakkında olumlu görüş bildirmiştir. Bunun yanı sıra bazı öğretmenler, EBA'nın her ne kadar uzaktan eğitim sürecinde eğitim-öğretim faaliyetlerinin kesintiye uğramadan devam etmesini sağlasa da hiçbir zaman yüz yüze eğitimin yerini tutmayacağını, sistemin yapay olduğunu belirterek öğrencilerin sosyalleşme açısından eksik kaldığını ifade etmişlerdir.

Araştırmanın sonuçları doğrultusunda şu öneriler getirilebilir: Araştırmanın sonucunda öğretmenlerin canlı ders tecrübesizliği, öğrencilerin ve ailelerin uzaktan eğitime yönelik bilinçsizliği, öğrenci ve öğretmende motivasyon düşüklüğü gibi sorunlarla karşılaşmıştır. Sorunların çözümü için öğretmenlere, öğrencilere ve ailelere eğitimler verilebilir. Uzaktan eğitim süreci göstermiştir ki bu süreçte kullanılacak Sosyal Bilgiler dersine yönelik dijital uygulama eksikliği vardır. Hem öğretmenlere hem de öğrencilere yönelik Sosyal Bilgiler dersinin öğretimi için eğitsel içerikli bir uygulama tasarlanabilir. Araştırmanın bulgularında uzaktan eğitimde kullanılan ders kitaplarına ilişkin bir düzenlemeye gidilmediği ifade edilmiştir. Hem uzaktan eğitim hem yüz yüze eğitimde kullanılacak Sosyal Bilgiler dersi ve diğer dersler için z-kitap (zenginleştirilmiş kitap) tasarlanabilir. Ayrıca uzaktan eğitim sürecinde Sosyal Bilgiler dersi için öğrencilerin sosyalleşmesini sağlayacak etkinlikler de planlanabilir.

Jeolojik olarak genç ve dinamik bir yapıya sahip olmasından dolayı deprem, sel gibi çeşitli doğal afetlerin Türkiye'de görülme olasılığı çok fazladır. Bunun yanı sıra iklim değişikliği nedeniyle salgın hastalıkların artması, çeşitli felaketleri ortaya çıkarabilir. Sözkonusu afetlerin boyutu nedeniyle, yerel ve ulusal düzeyde eğitimde kesinti yaşanabilir. Bu yüzden tüm eğitim kademelerine yönelik acil uzaktan eğitim planı hazırlanmalıdır. İnternete erişim düzeyi iyileştirilmeli, uzaktan eğitim sürecinde yaşanan alt yapı, bağlantı sıkıntısı gibi teknik sorunlar giderilmelidir.

Uzaktan eğitimde kullanılmak üzere ders bazında öğretim programı hazırlanabilir. Öğrencilerin EBA canlı derse katılımlarına ilişkin sorunlarının neler olduğu araştırılmalıdır. Uzaktan eğitimde öğretmen-öğrenci-aile arasındaki bağın güçlendirilmesine dikkat edilmeli ve öğretmenlerin sosyal yaşamda başka sorumluluklarının da olduğu unutulmamalıdır. Bu araştırma devlet okullarında uzaktan eğitimde kullanılan EBA canlı ders uygulamasını değerlendirmek amacıyla Sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşlerine dayandırılarak yapılmıştır. Farklı bir çalışma olarak özel okulların uzaktan eğitim sürecini nasıl devam ettirdikleri araştırılabilir. Yine farklı bir çalışma olarak uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler öğretim programındaki değer ve becerilerin kazanımına yönelik çeşitli araştırmalar yürütülebilir.

Etik Metin

Bu makalede, araştırma ve yayın etiği kuralları takip edilmektedir. Makale ile ilgili her türlü ihlalin sorumluluğu yazar/yazarlara aittir.

KAYNAKÇA

- Akgül, G., & Oran, M. (2020). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, ortaokul öğrencilerinin ve öğrenci velilerinin pandemi sürecindeki uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Eğitimde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 3(2), 15-37.
- Alper, A. (2020). Salgın sürecinde K-12 düzeyinde uzaktan eğitim: durum çalışması. *Milli Eğitim, Cilt (49), Özel Sayı: 1*, (45-67).
- Arat, T., & Bakan, Ö. (2014). Uzaktan eğitim ve uygulamaları. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 14(1-2), 363-374.
- Atubi, F. O., & Obro, S. (2020). Covid-19 pandemic lockdown and the upsurge of online learning: prospects for social studies in Nigeria. *Journal of the Social Sciences*, 48(3), 4001-4011.
- Avcı, F., & Akdeniz, E.C. (2021). Koronavirüs (Covid-19) salgını ve uzaktan eğitim sürecinde karşılaşılan sorunlar konusunda öğretmenlerin değerlendirmeleri. *Uluslararası Sosyal Bilimler ve Eğitim Dergisi*, 3(4), 117-154.
- Aydemir, A. (2021). Uzaktan eğitim sürecinde öğretmen ile öğrenci-veli iletişimi: Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin deneyimleri. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(2), 813-827.
- Aytaç, T. (2021). The problems faced by teachers in Turkey during the COVID-19 pandemic and their opinions. *International Journal of Progressive Education*, 17(1), 404-420.
- Bakioğlu, B., Çevik, M. (2020). Koronavirüs salgını sürecinde fen bilimleri öğretmenlerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Turkish Studies*, 15(4), 109-129. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.43502>.
- Başaran, M., Doğan, E., Karaoğlu, E. & Şahin, E. (2020). Koronavirüs salgın sürecinin getirisi olan eğitimin etkililiği üzerine bir çalışma. *AJER - Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 368-397 <https://dergipark.org.tr/pub/egitime-ISSN 2619-9351>.
- Bayburtlu, Y. S. (2020). COVID-19 pandemi dönemi uzaktan eğitim sürecinde öğretmen görüşlerine göre Türkçe eğitimi. *Electronic Turkish Studies*, 15(4), 131-151.
- Bayram, H. (2021). Challenge's secondary school teachers face during the distance education process. *International Journal of Eurasian Education and Culture*, 6(12), 613-658.
- Bozkurt, A. (2020). Koronavirüs (Koronavirüs) salgın süreci ve salgın sonrası dünyada eğitime yönelik değerlendirmeler: Yeni normal ve yeni eğitim paradigması. *Açıöğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi, AUAd*, 6(3), 112-142.
- Can, E. & Günbayı, İ. (2021). Koronavirüs salgın sürecinde eğitim bilişim ağı (eba) üzerinden gerçekleştirilen uzaktan eğitim uygulamasına ilişkin ilkökul yönetici ve öğretmenlerinin görüşleri. *Asia Studies Academic Social Studies / Akademik Sosyal Araştırmalar*, 5(16), 279-303.
- Creswell, J. W. (2008). *Qualitative inquiry and research method: Choosing among five approaches*. Newgate.
- Code, J., Ralph, R., & Forde, K. (2020). Pandemic designs for the future: Perspectives of technology education teachers during COVID-19. *Information and Learning Sciences*. 121(5/6), 419-431.
- Coşkun Keskin, S., Şentürk, G., Ömer, M., & Dursun, R. (2021). Uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin yaşadığı problemler: Sosyal bilgiler öğretmenleri örneği. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, 11, 475-505.
- Çakmak, Z., & Kaçar, T. (2021). The views of social studies teachers on distance education. *Review of International Geographical Education (RIGEO)*, 11(3), 605-620.
- Çelik, T. (2020). Dijital çağda Sosyal Bilgiler öğretmeni yetiştirme: bir eylem araştırması. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 38, 211-229.
- Doğan, S., & Koçak, E. (2020). EBA sistemi bağlamında uzaktan eğitim faaliyetleri üzerine bir inceleme. *Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(14), 111-124.

- Durmuş, A. ve Eryılmaz Toksoy, S. (2022). Eba canlı ders uygulaması hakkında öğretmen görüşleri. *e- Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 9, 299-312.
- Dündar, R., & Yeşilyurt, S. (2020). Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin eğitim bilişim ağı özelinde uzaktan eğitime bakış açılarının değerlendirilmesi. *International Journal of Social Science Research*, 9 (1), 79-95.
- Elçi, İ., & Tünkler, V. (2022). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin COVID-19 döneminde gerçekleştirilen acil uzaktan eğitim sürecine ilişkin deneyimleri ve yeni normale dair öngörüler. *Yaşadıkça Eğitim*, 36(2), 307-324.
- Ezer, F., & Aksüt, S. (2021). Covid-19 sürecinde sosyal bilgiler dersinde Eğitim Bilişim Ağı platformunu kullanmaya yönelik sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşleri. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(1), 197-233.
- Fidan, M. (2020). Koronavirüs belirsizliğinde eğitim: İlkokulda zorunlu eğitime ilişkin öğretmen görüşleri. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 24-43. <https://doi.org/10.29065/usakead.736643>
- Glesne, C. (2015). *Nitel araştırmaya giriş*. (Çev: A. Ersoy ve P. Yalçınoğlu). Anı Yayıncılık.
- Güllü, A.O., Doğan, Ü.A., Kaymak, İ., & Erpolat, U. (2022). Pandemi döneminde öğretmenlerin uzaktan eğitimde karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri. *Yalvaç Akademi Dergisi*. 7:1, 76-89.
- Hayırsever, F., & Kısakürek, M.A. (2014). Sosyal Bilgiler ders kitabının, ilköğretim programında kazandırılması hedeflenen beceriler açısından değerlendirilmesi. *Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Çalışmaları Dergisi*, 4(8), 23-42.
- Heafner, T. (2004). Using Technology to Motivate Students to Learn Social Studies. *Contemporary Issues in Technology and Teacher Education*, 4(1), 42-53.
- Kalemkuş, F. (2016). *Ortaöğretimdeki öğretmen ve öğrencilerin eğitim bilişim ağı (eba)'ya ilişkin görüşleri*, [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyonkarahisar, Türkiye.
- Kana, F., & Aydın, V. (2017). Ortaokul öğretmenleri ve öğrencilerinin eğitim bilişim ağı hakkında görüşleri. *Journal of Social And Humanities Sciences Research (JSHSR)*, 1494-1504.
- Karaca, A. (2018). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin akıllı tahta kullanımına ilişkin görüşleri*, [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Atatürk Üniversitesi, Erzurum, Türkiye.
- Karakuş, İ. & Karakuş, S. (2017). Akıllı tahta kullanımına yönelik ortaöğretim öğretmenlerinin görüşlerinin incelenmesi. *Turkish Journal of Educational Studies*, 4(2), 1-37.
- Kartal, M. (2017). *Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin eğitim bilişim ağı (eba) hakkındaki görüşleri*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat, Türkiye.
- Kaya, E. (2021). Sosyal Bilgiler dersinin tasarım süreci. İçinde E. Kaya (Ed.), *Sosyal Bilgiler dersi ve eğitiminin tasarımı* içinde (s. 2-25). Pegem Akademi.
- Kaya, E., & Bayram, H. (2021). Utilization of the research compliance matrix in educational research design and evaluation: design-based research. *International Of Education Technology And Scientific Researches*, 6(15), 887-944.
- Keleşoğlu, S., Kartal, M., & Koçer, E. (2023). Pandemi sosyal bilgiler öğretimini nasıl vurdu? *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi (AUAd)*, 9(1), 118-149. <https://doi.org/10.51948/auad.1173644>.
- Kılıç, A., & Beldağ, A. (2021). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitim süreçlerine ilişkin görüşleri: Nitel bir çalışma. *Sosyal Bilimler ve Değerler Eğitimi Dergisi*, 2(1), 1-23.
- Kocayığıt, A., & Uşun, S. (2020). MEB'e bağlı okullarda görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları (Burdur ili örneği). *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 8(23), 285-299. <https://doi.org/10.33692/avrasyad.662503>
- Korkut, Ş., & Memişoğlu, H. (2021). Sosyal Bilgiler öğretmenleri ve öğrencilerin görüşlerine göre uzaktan eğitim süreci. *USBAD Uluslararası Sosyal Bilimler Akademi Dergisi*, 3(7), 1639-1682.
- MEB, (2020). *EBA canlı ders uygulaması hakkında bilinmesi gerekenler*. MEB. <https://ordu.meb.gov.tr/www/eba-canli-ders-uygulaması-hakkında-bilinmesi-gerekenler/icerik/4025>.

- Nikou, S., & Maslov, I. (2021). An analysis of students' perspectives on e-learning participation—the case of COVID-19 pandemic. *The International Journal of Information and Learning Technology*, 38(3), 299-315.
- Özdoğan, A. Ç., & Berkant, H. G. (2020). COVID-19 pandemi dönemindeki uzaktan eğitime ilişkin paydaş görüşlerinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 13-43.
- Paydar, S., & Doğan, A. (2019). Öğretmen adaylarının açık ve uzaktan öğrenme ortamlarına yönelik görüşleri. *Eğitim ve Teknoloji*, 1(2), 154-162.
- Polat, H. (2016). *Çevrimiçi öğrenme ortamlarında sınıf yönetiminin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*, [Yayımlanmamış doktora tezi]. Fırat Üniversitesi, Elazığ, Türkiye.
- Sarı, E., & Sarı, B. (2020). Kriz zamanlarında eğitim yönetimi: Koronavirüs örneği. *Uluslararası Liderlik Çalışmaları Dergisi: Kuram ve Uygulama*, 3(2), 49- 63.
- Sarışık, S., Sarışık, S., & Tuğra, F.(2021). Salgın sürecinde ortaokullarda canlı ders uygulamasının kullanımının öğretmen görüşlerine göre incelenmesi. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 95 – 111.
- Tanta, A. (2021). *Pandemiden kaynaklı uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler derslerine yönelik öğretmen görüşleri*, [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Marmara Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.
- Tarman, B., Kilinc, E., & Aydın, H. (2019). Barriers to the effective use of technology integration in social studies education. *Contemporary Issues in Technology and Teacher Education*, 19(4), 736-753.
- Taş, H. (2021). Corona virüs salgını sürecinde uygulamaya konan uzaktan eğitimin paydaş görüşleri bağlamında değerlendirilmesi. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama*, 12(23), 23-49.
- Türk Dil Kurumu, (2019). *Online Türkçe sözlük*. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5cca21be0b54f3.43240071
- Türker, A., & Güven, C. (2016). Lise öğretmenlerinin eğitim bilişim ağı (EBA) projesinden yararlanma düzeyleri ve proje ile ilgili görüşleri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 244-254.
- UNESCO. (2020). *School closures caused by Coronavirus (Koronavirüs)*. <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse>.
- Uyar, E. (2020). Koronavirüs salgını sürecinde sosyal bilgiler öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik görüşleri. *Kapadokya Eğitim Dergisi*, 1(2), 2-12.
- Whitworth, S. A., & Berson, M. J. (2003). Computer technology in the social studies: an examination of the effectiveness literature (1996-2001). *Contemporary Issues in Technology and Teacher Education*, 2(4), 471-508.
- Yapar, N. E., Uluçınar Sağır, Ş., & Bozgün, K. (2022). Covid-19 pandemi sürecinde EBA platformu çevrim içi uzaktan eğitimleri hakkında öğretmen görüşleri. *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(2), 1891-1933.
- Yeşilyurt, H. (2021). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin sosyal bilgiler dersi uzaktan eğitim sürecine yönelik görüşleri. *Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi*, 7(2), 378-399.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin.
- Yılmaz, M. (2020). Uzaktan eğitimin iyileştirilmesi: Salgın kaynaklı eğitim krizini aşmak için öneriler. *İlke Politika Notları*, 27(12), 3-16.
- Yılmaz, E., Güner, B., Mutlu, H., Doğanay, G., & Yılmaz, D. (2020). *Veli algısına göre salgın dönemi uzaktan eğitim sürecinin niteliği*. Palet Yayınları.
- Zengin, E., Aslan, Ö., Alu, C., & Aslan, A. (2021). Sınıf öğretmenlerinin pandemi (Covid-19) sürecinde sosyal bilgiler dersinin uzaktan eğitim şeklinde işlenmesine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi. *EKEV Akademi Dergisi*, 25(87), 117-142.

EXTENDED ABSTRACT

Opinions Of Social Science Teachers on The Application of EBA Live Course In The Process Of Distance Education

Introduction

Epidemics have a global impact that plays a role in the change of society, just like migration, war, natural disasters, rapid developments in science and technology. This rapid change has greatly affected the education and training process. In every change situation, educators do their part. In this context, it can be said that education has a duty that both maintains order and encourages the change and progress required by the age. The Coronavirus (Covid-19) epidemic, which emerged in Wuhan, China in the last months of 2019 and affected the whole world, affected the society and the institutions that make up the society, and caused a crisis in the education sector as well as in other sectors (Sarı ve Sarı, 2020)

One of the important effects of this epidemic in terms of education is that in the spring term of the 2019-2020 academic year, educational institutions were closed in many countries and the education of approximately 1.6 billion students in the world was interrupted. In Turkey, the situation covers 25 million students (UNESCO, 2020). In this direction, a transition to the distance education process has been made in some countries through various software and applications so that students do not fall behind in their education. Following the first coronavirus case in Turkey, the Ministry of National Education (Ministry of National Education) announced that it would switch to a short-term distance education system.

With the activation of the EBA live lesson application during the distance education period, the use of this education platform and the experience of teachers and students have increased even more. It can be said that the number of studies on distance education and Social Studies education is limited in the literature. Therefore, the problem of the research is how the Social Studies course continues in the distance education process and what the views of the Social Studies teachers are about the EBA live lesson application that the Ministry of Education put into practice in this process.

Methods

In order to determine the opinions of social studies teachers about the EBA live lesson application in the distance education process and to make an evaluation about the application, the basic interpretive qualitative design was used as a pattern from the qualitative research methods. The basic interpretive qualitative design is aimed at discovering how individuals make sense of their lives and experiences. The foundation of interpretive theory is based on in-depth, long-term interactions with the relevant working group in one or more environments (Glesne, 2015).

The study group consists of 17 volunteer Social Studies teachers who work in the distance education process in public schools in Nevşehir in the 2020-2021 academic year. In this study, a semi-structured interview form was used as a data collection tool. The Research Harmonization Matrix was used in the harmony of all elements, from the problem and aims of the research to the results and suggestions (Kaya and Bayram, 2021). In this study, the data obtained from semi-structured interviews were analyzed by content analysis method.

Result and Discussion

As a result of the analyzes, findings such as the use of social studies teachers in the learning-teaching process of the EBA live lesson, the problems they encounter in the live lesson application, the positive and negative aspects of the eba live lesson application were reached. In line with these findings: the use of EBA live lesson in the learning-teaching process; It has been concluded that the Social Studies course is insufficient due to reasons such as not being able to reach its goals, repetition in teaching subjects and concepts, difficulties in teaching abstract concepts, low motivation in students and teachers, and ignorance of family and students about distance education. In addition, the negative impact of the distance education process on the socialization of students and teachers contradicts the purpose of Social Studies. Not interrupting educational activities during the epidemic, saving time and space, teaching the lesson faster than face-to-face education, and the active participation of the family are among the positive results of distance education. In line with the results of the research; In the distance education process, the relationship between teacher-student-family should be strengthened and other responsibilities of people in this context in social life should be taken into consideration. The problems of students regarding EBA live lesson participation in the distance education process and the reasons for this should be investigated.

"International Journal of New Approaches in Social Studies - IJONASS" is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).